

Energi Norges policydokument på utdanningspolitikk

Energi Norge vil jobbe for en utdanningspolitikk som fører til et utdanningssystem av høy kvalitet og som ivaretar energibransjen behov for kompetanse.

Dette policydokumentet skal være førende for Energi Norges prioriteringer og arbeid på det utdanningspolitiske området. Policydokumentet utarbeides av Arbeidsgiverpolitisk utvalg (APU) og vedtas av styret.

1. Bakgrunn

Norge og norsk arbeidsliv vil i årene fremover stå overfor økt etterspørsel etter arbeidskraft innenfor flere områder som følge av at befolkningen og arbeidstyrken blir eldre. Et stadig mer kunnskapsbasert og kunnskapsintensivt arbeidsliv vil kreve at flere har utdanning på videregående eller høyere nivå. I følge beregninger gjort av SSB vil andelen av arbeidstyrken som har høyere utdanning øke fra rundt 20 prosent til over 40 prosent i 2020, mens andelen med videregående utdanning vil være 55 prosent.

Dette økende behovet for utdannet arbeidskraft vil føre til kamp om de gode hodene. Energi-bransjen vil ha behov for flere tusen nye ansatte i løpet av de neste årene og vil måtte bruke mye ressurser på å vinne frem i kampen om kompetansen. Samtidig trenger vi et utdanningssystem som får tilført tilstrekkelige ressurser til å utdanne nok og riktig arbeidskraft for å sikre økt verdiskapning og styrke næringslivets konkurransevne. Dersom energibransjen skal få dekket sine kompetansebehov i et tiårsperspektiv trenger man 2-3 ganger dagens utdanningskapasitet for energimontører og operatører, og fem ganger mer av utdanningskapasiteten for ingeniører.

2. Hovedsatsingsområder

Energi Norge vil på vegne av medlemsbedriftene arbeide for følgende utdanningspolitiske målsettinger:

2.1 Flere må velge realfag og teknologifag på alle nivå

Energi-bransjen bygger i stor grad på realfaglig kompetanse. Det er generelt få teknologer og realister i norsk arbeidslivet sammenliknet med andre OECD land, og andelen vil sannsynligvis synke i årene som kommer fordi avgang til pensjon er større enn antallet nyutdannede som kommer inn. Til tross for en svak positiv økning de siste årene er det fremdeles en liten andel norske ungdommer som velger å studere realfag sammenliknet med andre land.

Energi Norge vil jobbe for at regjeringen viderefører sin satsing på realfag og at det iverksettes tiltak for å rekruttere flere til realfagene.

Energibransjen kan selv kan i stor grad bidra til å oppfylle denne målsettingen. Forskning viser at til tross for at dagens ungdom ser at teknologi og realfaglig kompetanse er viktig for samfunnsutviklingen så er det likevel få som ser for seg en jobb innenfor disse fagene. Det er nødvendig at bransjen bidrar til å framstille en karriere som bygger på disse fagene som attraktiv for unge mennesker i dag. Energi Norge vil arbeide for å markedsføre karrieremulighetene innenfor bransjen overfor ungdommer som står foran valg av utdanning og yrke på en måte som bidrar til at flere velger realfag.

2.2 Elever i norsk skole skal få god kjennskap til klimautfordringene og behovet for utviklingen av fornybar energi.

Å begrense de menneskeskapte klimaendringene gjennom utslippsreduksjon samtidig som det må produseres mer energi for å opprettholde velferden i industrialiserte land og for å løfte flere ut av fattigdom, er blant vår tids dilemma og viktigste utfordring. Det er nødvendig at dagens ungdom, morgendagens beslutningstakere, blir engasjert i problemstillingene, har god kunnskap om utfordringene og om hvilke tiltak som er nødvendige for å kunne møte utfordringene.

Det er naturlig at energibransjen utøver et samfunnsansvar på dette området og bidrar med å spre kunnskap. Energi spiller en sentral rolle både som en del av utfordringen og som en del av løsningen og har fått en sentral plass i læreplanen i grunnopplæringen. Energi Norge vil jobbe for at norske ungdommer gjennom skolen får kjennskap til kraftbransjen og norsk energiproduksjon, om bruken av energi og hvordan bransjen er en del av løsningen på våre klimautfordringer.

Energi Norge mener at regjeringen må videreføre satsingen på å styrke lærernes kunnskaper om miljø og klima og behovet for en satsing på fornybar energi. Energi Norge vil arbeide for at energifag og klimaundervisning blir en del av skolehverdagen og at det utvikles gode metoder for å undervise om energi.

2.3 Fag- og yrkesopplæringen må holde høy kvalitet og opplæringen skal være i tråd med arbeidslivets behov.

Medlemsbedriftene i Energi Norge sysselsetter over 6000 fagarbeidere. Dette er i overkant av 40 prosent av den totale arbeidstyrken i bransjen. Demografiske endringer, mer mobilitet av fagarbeidere på tvers av landegrenser og konkurranse om arbeidskraften generelt påvirker tilgangen fagarbeidere for norske arbeidsgivere. Energi Norge vil arbeide for at bransjen har tilgang til de fagarbeiderne det er behov for, og for å øke antall lærlinger i bransjen.

Energi Norge vil arbeide for at norsk fag- og yrkesopplæring holder høy kvalitet og er tilpasset bransjens kompetansebehov. Det er i dag energimontør- og energiopertørfaget som dominerer i energibransjen, men behovet for andre typer kompetanse øker i takt med utviklingen. Energi Norge vil arbeide for at fagutdanningene innenfor energi utvikles slik at de sikrer kompetansetilførsel, men som samtidig er fleksible nok til å møte fremtidige kompetansebehov.

I norsk arbeidsliv er opplæring i bedrift en integrert del av grunnopplæringen. Læreplanverket fastsetter målene for opplæring både i skole og bedrift. Energi Norge vil arbeide for at bedriftene er sitt ansvar bevisst og at opplæringen i bedrift holder høy kvalitet.

Energi Norge mener at det er behov for å vurdere og å fornye samfunnskontrakten som ble inngått mellom staten og partene i arbeidslivet (LO og NHO) før Reform-94 og som hadde som hadde som formål skulle sikre nok lære plasser.

2.4 Det må være best mulig samsvar mellom utdanningstilbudet og arbeidslivets behov for kompetanse

Samsvar mellom tilbud og etterspørsel etter kompetanse er en forutsetning for næringslivets evne til å skape verdier og utvikle nye produkter og tjenester. Dimensjoneringen av utdanningstilbudet både innenfor fag- og yrkesopplæringen og innenfor høyere utdanning skjer gjennom ulike mekanismer, men finansieringsordningene er i dag lagt opp slik at det i stor grad er ungdommens utdanningsvalg som er avgjørende for dimensjoneringen av tilbudet. Det er et viktig og riktig prinsipp at den enkelte i størst mulig grad skal kunne få utvikle sine evner ut fra interesse og engasjement. Dette kan imidlertid føre til at det kan bli underskudd på kompetanse som samfunnet og arbeidslivet har behov for.

Studentene, elvene og andre aktører som påvirker dimensjoneringen av utdanningstilbudet må ha best mulig kunnskap om arbeidslivets kompetansebehov. Energi Norge vil arbeide for at ungdommen har god kjennskap til karrieremulighetene innenfor bransjen og for å styrke dialogen og samarbeidet mellom bransjen og fagopplæring/høyere utdanning slik at utdanningsinstitusjonene tilbyr den utdanningen som bransjen har behov for på kort og på lang sikt.

Vi går inn i en periode hvor ungdomskullene blir større samtidig som en stadig større andel av ungdommene ønsker å ta høyere utdanning. Kunnskapsdepartementet har estimert at det kan bli behov for rundt 33 000 nye studie plasser frem mot 2013. Energi Norge vil arbeide for at de økonomiske rammebetingelsene for universiteter og høyskoler bedres slik at de kan øke kapasiteten og styrke fagområder hvor energibransjens etterspørsel etter kompetanse er stor.